

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Микола Шаульський, 1995 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2017 році Київський університет права Національної академії наук України, за спеціальністю – «правознавство», професійна кваліфікація – бакалавр права та Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціалізацією «військова психологія», військове звання – «молодший лейтенант» запасу; закінчив у 2019 році Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Право», освітньо-кваліфікаційний рівень – магістр; тимчасово не працює, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності Національної академії правових наук України, м. Київ, від «22» липня 2025 року № 104-к-а, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –	Ірина Яковець, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, керівник центру правового забезпечення розвитку науки і технологій Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності Національної академії правових наук України;
Рецензента –	Олена Чомахашвілі, кандидат юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу дослідження прав інтелектуальної власності та прав людини у сфері охорони здоров'я Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності Національної академії правових наук України;
Офіційних опонентів –	Олександр Бригінець, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова; Ярослав Жовнірчик, доктор наук з державного управління, професор, в.о. завідувача відділу проблем державного управління та адміністративного права Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України; Вікторія Філіппова, доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету Міністерства освіти і науки України;

на засіданні «09» вересня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» Миколі Шаульському на підставі публічного захисту дисертації «Інститут локальної демократії у системі муніципального права України» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано у Науково-дослідному інституті інтелектуальної власності Національної академії правових наук України, м. Київ.

Науковий керівник – Ольга Червякова, доктор наук з державного управління, професор, проректор з наукової роботи ТОВ «Заклад вищої освіти Університет глобальних стратегій «АЛЬТЕРА».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які засвідчують теоретичну і практичну важливість проведеного дослідження для сучасної науки, права у частині удосконалення процесів формування інституту локальної демократії, його різноманітних форм, зокрема надання пропозицій та рекомендацій щодо можливостей цифровізації, електронного урядування, впровадження новітніх інформаційних технологій для удосконалення законодавства, яке забезпечує формування інституту локальної демократії; дисертація виконана державною мовою і відповідає вимогам, встановленим Міністерством освіти і науки України, щодо оформлення дисертації.

Здобувач має 4 наукові публікації за темою дисертації, опубліковані у фахових наукових виданнях України, одна стаття – в іноземному виданні, включеному до наукометричної бази даних Web of Science:

1. Шаульський М. І. Розвиток форм локальної демократії: нормативно-правовий аспект. *Юридичний бюлетень*. Одеса, 2021. № 20. С. 45–50. DOI: <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2021.20.06>

2. Шаульський М. І. Правова основа інституту локальної демократії в Україні. *«Прикарпатський юридичний вісник»*. Національний університет «Одеська юридична академія». 2021. № 3 (38). С. 23–27. DOI: <https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i38.889>

3. Шаульський М. І. Проблеми локальної демократії України в контексті законодавчих ініціатив. *«Прикарпатський юридичний вісник»*. Національний університет «Одеська юридична академія». 2022. № 1 (42). С. 23–26. DOI: [https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i1\(42\).985](https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i1(42).985)

4. Шаульський М. І. Відкриті інновації: перспективи розвитку. *«Прикарпатський юридичний вісник»*. Національний університет «Одеська юридична академія». 2024. № 6. С. 86–91. DOI: <https://doi.org/10.32782/pyuv.v6.2024.16>

5. Shaulskyi M. Legal aspects of the activities of local self-government bodies under martial law / Yaroslav Yuvsechko, Mykola Shaulskyi, Nataliia Zaiats, Lidiya Seniv. *Lex Humana (Web of Science)*, v. 15, n.2, 2023. P. 343–357. Universidade Católica de Petrópolis, Rio de Janeiro, Brasil. ISSN 2175-0947. URL: <https://seer.ucp.br/seer/index.php/LexHumana/article/view/2519/3478>

У дискусії взяли участь (голова, рецензент, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Ірина Яковець, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, керівник центру правового забезпечення розвитку науки і технологій Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності Національної академії правових наук України. *Оцінка позитивна, без зауважень.*

Олена Чомахашвілі, кандидат юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу дослідження прав інтелектуальної власності та прав людини у сфері охорони здоров'я Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності Національної

академії правових наук України. *Оцінка позитивна із зауваженнями дискусійного та уточнюючого характеру:*

1. У першому розділі здобувач аналізує закордонний досвід становлення інституту локальної демократії, однак не надає аналізу «Європейської конвенції про регіональне самоврядування» 1999 р.; «Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво територіальних громад або влад» 1980 р., «Європейської соціальної хартії» 1996 р. тощо, які складають систему міжнародних стандартів локальної демократії. Їх аналіз підсилив би теоретико-методологічні засади предмета дисертаційного дослідження.

2. У другому розділі, характеризуючи сучасний стан правового регулювання інституту локальної демократії в Україні (в умовах воєнного стану), зазначаючи, що він не відповідає повною мірою вимогам системи прав та свобод людини, в цілому українського суспільства, авторові варто було б зазначити і своє бачення змін до чинного законодавства України. Обґрунтовано лише необхідність застосування інструментів та механізмів е-урядування.

3. У третьому розділі, розробляючи пропозиції щодо застосування можливостей цифровізації, електронного урядування, впровадження новітніх інформаційних технологій для забезпечення формування інституту локальної демократії (в т.ч. в умовах воєнного стану), варто було б зазначити і рекомендації щодо удосконалення вітчизняного законодавства.

4. У роботі недостатньо, на нашу думку, приділено увагу проблемам статутної нормотворчості, зокрема щодо: визначення ролі та місця статуту в системі актів органів місцевого самоврядування; пасивності місцевих рад в ініціативі затвердження статутів територіальних громад; різного розуміння предмета статуту. Доцільно було б надати пропозиції уніфікації законодавства щодо визначення форм прямої демократії у статутах, приведення до єдиної термінології, зокрема консультаційних форм прямої демократії.

5. Акцентуючи на необхідності унормування порядку застосування цифрових технологій в локальних актах органів місцевого самоврядування (положеннях, регламентах, статутах тощо), доцільно було б запропонувати проєкт такого акта, що змістовно підвищило б практичну цінність дисертаційного дослідження.

Олександр Бригінець, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова. *Оцінка позитивна із зауваженнями дискусійного та уточнюючого характеру:*

1. У п. 1.2 дисертаційного дослідження автор зазначає прогалини, які потребують наукової та законотворчої роботи: особливості формування локальної демократії в контексті реформаційних процесів в Україні; удосконалення правових механізмів діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування; взаємодії органів публічної влади як умови для становлення і подальшого розвитку інституту локальної демократії тощо (с. 56). Було б доречним поєднати в таблиці визначені ключові напрями з переліком основних нормативно-правових актів, які потребують удосконалення.

2. У роботі у п. 1.3 із застосуванням типологізації моделей здійснено аналіз закордонного досвіду становлення інституту локальної демократії (с. 54-64),

такий виклад є досить складним для сприйняття та аналізу. Було б доречним систематизувати підходи, а зазначені характеристики викласти в таблицю, що спростило б визначення напрямів реформування та подальшого правового розвитку України.

3. Аналізуючи нормативно-правові основи формування локальної демократії в Україні в п. 2.2 роботи, автор узагальнює результати дослідження в таблиці 1 (а) «Основні нормативні документи, які забезпечують формування інституту локальної демократії в Україні» (с. 103-105). Було б доречним включити до таблиці графу «Примітка автора», де зазначити ключові тези автора в аспекті висвітлених питань.

4. У п. 3.1 зазначаються законодавчі зміни, які під час дії воєнного стану в Україні торкнулись форм локальної демократії, зокрема: місцевих виборів, місцевих референдумів, загальних зборів громадян, місцевих ініціатив, громадських слухань (с. 133-136). Особливості правового регулювання сфери в умовах воєнного стану (зміни, доповнення), викладені у формі порівняльної таблиці, зробило б матеріал більш структурованим та полегшило б його сприйняття.

5. У п. 3.3, зазначаючи комплекс заходів щодо електронного урядування в Україні, як: модернізація публічних послуг та розвиток взаємодії влади, громадян і бізнесу; модернізація механізмів взаємодії різних рівнів влади за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій; управління розвитком електронного урядування тощо, не приділена належна увага правовому забезпеченню технологій штучного інтелекту. Робота була б більш сучасно орієнтованою, якби автор виклав своє бачення щодо перспектив подальшого впровадження технологій штучного інтелекту, їх впливу на розвиток демократії в Україні.

Ярослав Жовнірчик, доктор наук з державного управління, професор, в.о. завідувача відділу проблем державного управління та адміністративного права Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України. *Оцінка позитивна із зауваженнями дискусійного та уточнюючого характеру:*

1. У п. 1.1 «Понятійно-категоріальний апарат, зміст та сутність локальної демократії» здобувач зазначає, що для термінологічного аналізу необхідно враховувати систему міжнародних стандартів локальної демократії, яка складається з таких правових актів, як: «Європейська хартія місцевого самоврядування» 1985 р.; «Європейська конвенція про регіональне самоврядування» 1999 р.; «Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво територіальних громад або влад» 1980 р., «Європейська соціальна хартія» 1996 р. тощо (с. 30). Було б доцільно проаналізувати й зміст наведених актів у аспекті досліджуваної проблематики.

2. У п. 1.3 здобувач аналізує зарубіжний досвід становлення інституту локальної демократії із застосуванням типологізації моделей (с. 57-70) і зазначає напрями реформування та удосконалення нормативно-правових актів для подальшого розвитку України. Можливо, доцільно було б розкрити досвід 5-6 держав, найбільш успішних у становленні інституту локальної демократії, з

аналізом базового законодавства та наведенням прикладів кращих практик цих держав.

3. У п. 2.2, розкриваючи нормативно-правові основи формування локальної демократії, автор зазначає, що інституційний механізм виборів потребує законодавчого доопрацювання в аспекті таких питань, як: відкритість та прозорість для всіх учасників процесу; забезпечення рівних можливостей доступу до виборчого процесу для усіх учасників; доступ до контролю за підготовкою і проведенням виборчих кампаній; безпека та таємність голосування; впровадження електронного голосування тощо (с. 97). Однак у роботі автором не наводяться пропозиції щодо нормативно-правового удосконалення інституційного механізму виборів.

4. Здобувач аналізує чинники та проблеми, які впливають на розвиток інституту локальної демократії в Україні: необхідність збереження конституційних засад місцевого самоврядування в умовах воєнного стану; високий рівень корупції; незавершеність реформи децентралізації тощо (с. 120-123). Було б доцільно авторські пропозиції щодо шляхів розв'язання зазначених проблем, викласти у вигляді таблиці, що сфокусувало б увагу на проблематиці.

5. Автор обґрунтовує переваги електронних засобів комунікації для забезпечення механізмів та інструментів локальної демократії (п. 3.3). Дискусійними, на наш погляд, виглядають пропозиції щодо можливостей застосування дистанційних форм (з електронними засобами комунікації) для здійснення локальної демократії в умовах воєнного стану.

Вікторія Філіппова, доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету Міністерства освіти і науки України. *Оцінка позитивна із зауваженнями дискусійного та уточнюючого характеру:*

1. Автором досліджено понятійно-категоріальний апарат, з'ясовано зміст та сутність дефініцій і понять: «локальна демократія», «громадськість», «інститут локальної демократії» тощо, з метою забезпечення єдності у розумінні ідей та концептуальних засад (п. 1.1). Можливо було б доцільніше зібрати погляди науковців щодо дефініції «інститут локальної демократії» в одній таблиці, показавши, який зміст поняттю надає кожен автор, та обґрунтувати відмінності власного бачення.

2. Автор обґрунтовує подальші кроки реформування, серед яких виділяє: створення децентралізованої держави з дієвим місцевим самоврядуванням та ефективною територіальною організацією влади; надання усім громадам рівних можливостей розвитку; удосконалення чинних та створення нових механізмів узгодження інтересів держави й територіальних громад; подальший розвиток законодавчої бази (прийняття законів щодо децентралізації), в тому числі внесення змін до Конституції України (с. 120-121). Доречно було б зазначити, які саме закони потрібно ухвалити, та аргументувати, які зміни доцільно внести до Основного закону.

3. У п. 3.1 дисертації, розглядаючи фінансову спроможність органів місцевого самоврядування, автор зазначає, що показником результативності децентралізації є значно збільшені місцеві бюджети, і наводить дані до 2022 року Міністерства фінансів, Міністерства розвитку громад і територій в додатках Г, Г, Д. Хотілося б почути аргументацію автора, чому не взято для аналізу дані останніх років.

4. На стор. 135-136 роботи, здобувач зазначає, що в Україні, в умовах воєнного стану, існує потреба у перегляді способів застосування інструментів та механізмів здійснення локальної демократії, розгляду можливостей застосування дистанційних форм (з електронними засобами комунікації), зокрема і щодо проведення місцевих виборів. Однак в роботі не наводиться конкретний механізм реалізації такої пропозиції.

5. Для подальшої цифровізації (п. 3.3., стор. 163) автор пропонує ухвалити державну Програму електронної мережі, яка охопила б базовий, субрегіональний, регіональний та макрорегіональний рівні й забезпечила вертикаль і горизонталь електронного мережевого сполучення органів публічної влади на всіх рівнях. Така пропозиція потребує додаткового обґрунтування, можливо було б доцільніше внести зміни до вже чинних Програм, замість того, щоб ухвалювати нові та лише збільшувати їх кількість.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Миколі Шаульському ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

**Голова разової
спеціалізованої вченої ради**

Ірина ЯКОВЕЦЬ

Підпис Ірини Яковець засвідчую:
Директор НДІ інтелектуальної власності
НАПрН України, кандидат юридичних наук,
старший дослідник

Олександр ДОРОШЕНКО

09 вересня 2025 р.